

pa od majhnih ali tako imenovanih host ali logov, ki so majhne vrednosti in kmetam na drobno razdeljeni; pa tudi v téh ne smé kmet takrat, kadar male drevésca sneg pokrije, brez védeza svoje gosposke sekati; potlej naj tudi

9) Dračje in berstje poberó, naj véje in verhovino, ter vés raztreseni drobiž skléstijo; za podnét vse to práv pride; naj suhe in nalomljene véje lepo čedno iztrebijo, de bodo gojzdje čisti, de séme, ktero na iztrebljeno zemljo pade, v tla zaléze, se prime in takó nov gojzd zaredí.

(Dalje sledí.)

Kakó naj bi se postave in druge oznanila v slovenski jezik prestavljale, de bo práv.

(Konec.)

Perva nar potrebniši lastnost prestavljavca je, de popolnoma razume, kar prestavlja, sicer prestavljena reč dostikrat ni resnična in krivi ukazi in krive postave pridejo na dan. Kér pa postave in ukazi mnogoverstne reči zadevajo, ki zdej v politiške, zdej v sodniške, zdej v kmetijske, zdej v obertniške, zdej v cerkvene, zdej v zdravniške zadéve segajo, vsak sam lahko presodi, de ena glava sama ne more zadostiti vsimu temu; de je tedej potreba, de se prestavljavec vedno z več možmí posvetuje, ki so popolnoma zvedeni v takó različnih rečéh, ali, kar je še boljši, de se prestavljanje izročí posebnimu odboru (Comité), ki se za tó postavi in kije za gotovost ali resničnost porók.

Druga potreba je, de se prestavlja v duhu narodoviga jezika in lahko razumljivo. Častiti domorodci! ki Vam je prestavljanje v slovenski jezik izročeno, práv živo Vas prosim: prestavljajte v duhu slovenskiga jezika, de bo, kar je le moč, prosto ljudstvo razumelo, kar bère. Se vé, de ljudstvu neznanih reči ne morete vselej z razumljivo besedo povedati, kér prestavljavec ni sveti duh, de bi zamogel glavo prostih ljudi tako razsvetliti, de bi vsako reč zapopadli, ktero le omikan človek razume; ali — razun tacih težko razumljivih reči — prestavljajte saj vse drugo z lahko razumljivo besedo. Dostikrat se zamore marsiktera reč, ki je prostimu Nemcu nerazumljiva, po slovensko lahko umevno dopovedati; postavim: „absolute Stimmenmehrheit“, — kteri prosti Nemeč razume kaj hoče ta beseda réči? Stavim, de nobeden. Če pa mi po slovensko rečemo „čezpolovičnica“ (čezpolovična večina glasov), se bo tudi prost Slovenec v nji kmalo znajdel. — Prestavljajte po domače! Razdelíte dolge in zapleténe nemške stavke (Sätze) v kratke; kratek stavek je lahko razumljiv in je v duhu slovenskiga jezika. Prosim Vas, de naj bo to Vaše nar poglavitniši delo, de razkosite dolge stavke, ki v nemškim dostikrat nimajo ne konca ne kraja. Ne stavite slovenskih besed po ptuje, de praviga Slovenca ušesa bolé; ne deržite se sužno samostavnih imén (Hauptwörter), de bi jih vedno le spet v iména prestavljali; tó ne gré po slovensko, in naredí písanje okorno in težko razumljivo. Zdej, ko veljá v vradnih rečéh vsakimu narodu njegov jezik za izvirno besedo ali pravopís, je to že clo lahko, in je tudi dolžnost, k vsakimu narodu v duhu njegoviga jezika govoriti. Dokler te enakopravnosti nismo iméli, zna biti de se je mógel prestavljavec bolj terdo po pervopísu ravnati — zdej pa so te verige odpadle in svobodni prestavljavec naj se posluži te svobode v prid svojiga naroda, de ne bo tožil, de takó „učeno“ prestavljamo, de nas nihče ne razume. — Še nekaj moram zastran lahke umljivosti pristaviti, česar me je že večkrat skušnja učila. Ne okrajšujte nobene besede, ampak v nar manjših rečéh célo zapišite. Vém de so kmetje „c. k. poglavarstvo“ brali, in de niso vedili: kaj de

„c. k.“ poméni. Mislite se sami sebe prostiga kmeta in povejte: ali bi se tudi Vam taka ne godíla? Kaj — postavim — vé prost človek, če bère „sušca l. l.“ de „l. l.“ poméni „lanjskiga léta“. Nikar tudi tacih majhnih reči v nemar ne pušajte, posebno zdej o pervim času! Ena sama majhna reč, ki je prosti bravec ne razume, ga dostikrat moti v celim sostavku.

Tretja potreba je, de prestavljavec brez slovenskih pogreškov prestavlja. Za tó je treba, de je prestavljavec popolnoma znajden v slovenski slovnici. Natísi postav in ukazov se bojo shranili, in naši nasledniki bojo tudi iz téh sodili omíko slovenskiga jezika, kakor mi dan današnji, ako stare bukve v roke vzamemo, po njih sodimo omíko svojih sprednikov. Sicer pa se čisti jezik že sploh od vsaciga omikaniga človeka tirja.

To sim si namenil, slovenskim prestavljavcam v iménu prostiga ljudstva, za ktero so ja tudi postave in ukazi natisnjeni, na sercé položiti, kér iz lastne skušnje vém, kaj željo in terjajo prosti braveci, kterih je saj zdej še veliko več, kakor omikanih, — in če bi tudi vsi omikani bili, nam nikdar ni pozabiti, de za Slovence moramo pisati v duhu slovenskiga jezika. *)

Dr. B.

Dopis iz Celjovca.

V 44. listu „Slovenije“ beremo dopis iz Celjovca, v kterim se dve za vsaciga rodoljuba veseli novíci znajdete. Perva zadene začasniga poglavarja koroške kronske dežele, barona Schloissniga **), ki se pri vsaki priložnosti resničniga prijatla slovenskiga naroda skazuje, in se je spet unidan, ko so bili vodja in učeniki bogoslovstva pri njem, takó prijazno zastran slovensine pogovarjal, takó ljudomilo govoril od dobriga slovenskiga naroda na Koroškim, kteriga lahko zastopi ***) , in je stakó serčnimi besedami obljubil sker-

*) Ko je bil pričijoči sostavek še spisan, smo v »Slovenic« brali, de za perviga prestavljavca deržavnih postav za vse Slovence je učenik slovanskiga slovstva na Dunaji gop. Dr. Miklošič izvoljen, in gosp. Dolenc, c. k. pravdosrednik na Dunaji je njemu kot preglednik pridružen. Slišali pa smo tudi, de gosp. Malavašič, sedanji prestavljavec c. k. ilirskiga poglavarstva, ima nalogo, nektere deržavne postave prestaviti, ki se bojo na Dunaj v pregled in natis poslale. V zgorej imenovanim naznanílu »Slovenije« tudi beremo, de slovenska beseda teh postav, bo za vse Slovence veljala, kar tudi nemore drugač biti v kljub vsim tistim novincam, ki edini stari jezik Slovencev po silí hočejo razdeliti v krajnski, koroški, štajarski, goriški in istrijanski!!!
Pisatelj.

**) De je bilo gosp. baronu Schloissnigu za slovenski jezik že dolgo resnično mar, se óčitno iz tega vidi, de že v létu 1843 gosp. barona, ko je bil še v Ljubljani svetovavec pri deželnim poglavarstvu, najdemo med naročniki »Novic«, ktere je pridno bral.

***) Kaj bo nek gosp. Milonik k temu rekel, ki je unidan v odboru deželnega zbora v Celjovcu čudoviti predlog storil, de naj bi se za koroške Slovence postave in uradni ukazi v koroško-slovenskim posloveniti dajale, »kér (hört, hört!) krajnsko-slovenski, v kterim so dozdej postave in ukazi izhajali, veči del ljudstva ne zastopi.« Prosimo gosp. Milonika poprašati: ali prosto ljudstvo nemškiga naroda popolnoma razume nemške postave? postavimo, kaj je: constituirender Reichstag, absolute Stimmenmehrheit, Petitionsrecht, Census, Presse, actives Wahlrecht, passives Wahlrecht in sto in sto enacih besedí. Kdo bo tedej táko učenost od prostiga Slovenca terjál!! In če Slovenec po tem pravi, de ne razume postav in ukazov, kdo bo zavoljo tega nedolžni jezik dolžil, de je on tega kriv! — Na zadnje bo še kdo svetoval, de naj se za proste Nemce na Koroškim, na Štajarskim, na Avstrijanskim i. t. d. v njih jezikih piše, kér jo vsi inako zavijajo, in pisemskiga jezika (Schriftsprache) ne razumejo! Ravno takó bi utegnili Bohinci, Ribničanje, Ločanje, Pivčanje, Poljanci, Teržčanje i. t. d. terjati, de naj se vsakimu po svoje piše. Bog nam daj dobro! Če bi po tacih svetih hodili, ne bomo delječ prišli.
Vredništvo.

beti tudi za potrebe Slovincov, de so si pričijoči Nemci in nemškutarji domú gredé v ušesa šeptali: „kaj je tó? temu je ja več za Slovence, kakor za Nemce“. Modri gospod spozná, de imajo vsi narodi edíne pravíce, in de večí potrebi gré tudi večí in hitrejši skerb in pomoč, in de če se enimu narodu da, kar mu gré, se za tega volja ne krati drugimu njegova pravíca. Nemci imajo že narodske učilnice, Slovenci imajo še protinarodske — nemške; Nemci imajo nemške urade (Behörden), Slovenci imajo še nemške; Nemci imajo že nemško šolsko svetovavstvo, kdaj bojo dobili Slovenci slovensko? i. t. d. Slava tedaj tacim možém, ki si prizadevajo, de se bo Cesarjeva beseda v resnici in takó spolnila, kakor so Cesar ukazali brez okrajšanja narodskih pravíc! — Druga veselica zadene šolsko reč. „Vodja tako imenovanih normalih šol gosp. Wencel Kühnel spozná za dobro, v prihodnjim šolskim létu učence takó razdeliti, da bojo v enim oddelku (Abtheilung) Nemci se nemško, v drugim pa Slovenci slovensko učili. Potrebno je to, in tudi lahko izpeljati, ako se bojo po razmeri enakopravnosti nove šole osnovali. Se vé, da ima gosp. vodja v nemškem šolskem svetovavstvu veliko hudih nasprotnikov; kader je létó svoje mnjenje pervikrat razodel, so neki trije gospodje, kateri bi imeli vsi po pravici slovensko znati, ali besedice ne znajo (diöcezanski šolski ogleda in obadva kateheta!) hudo na njega planili in terdili, da to ne more biti in tudi ne bo. Vodja pa misli pri svojim planu ostati, in ministerstvo poprašati; bomo vidili, kaj bo? Bog bo dal pravici svojo moč! Mislim, da še vprašanja ministerstva pri ti reči ne bo treba; bomo ja dobili za božjo voljo enkrat šolsko svetovavstvo, v katerim bojo slovenske šole po slovenskih rodoljubih nadomestovane.“

Novičar iz Ljubljane.

Novičar mora nekoliko popraviti v poslednjim listu zastran gosp. Babnikove tiskarne pravde prineseno novico, namreč: vikši sodništvo še ni sklenilo, de se bo pravda na Dunaji ponovila, ampak le, de se bo gosp. Babnikova pritožba presodila, in pri ti presóji se bo še le sklenilo: ali se ima pravda zastran gosp. Babnikove zadeve ponoviti ali ne. — Radeckiga še ni bilo v Ljubljano; iz Mestre se je v Verono, Milan in zdej v Florence podal. Kér pa ima na Dunaji shod vikših avstrijskih generalov biti, ga zamoremo še pričakovati. — Pretečeni petik zjutraj zgodaj so peljali iz jetnišnice Ljubljanskiga grada v jetnišnico Kuffstein na Tiroljsko tistih 27. Ogerskih hudodelcov, ki so v Günsu veliko Horvatov pomorili. — Te dni je prišlo vnovič ministersko povelje v Ljubljano, de železnica mora do mesca avgusta dokončana biti, de se bo po tem voznja po nji berž začela. — Kér imajo spét vsi vojaki našiga regimenta iz Ljubljane marširati, je prišlo od ministerstva iz Dunaja na Ljubljansko narodno stražo vprašanje: ali hoče in zamore vse vojaške službe in opravila v Ljubljani prevzeti; če ne, se bo moglo na drugo vižo za tó skerbeti. Narodna straža je odgovorila: de je bila vselej pripravljena, vojake nadomestovati, ako so jih kje drugod potrebovali, in de je tudi zdej pripravljena, vse opravila prevzeti proti temu, de se narodni straži postave od ministerstva dajo, za ktere je že zdavnej prosila. Te postave imajo odločiti: kdo de mora v stražno versto stopiti in kako se imajo službe opravljati, de ne bo eden se v službi trudil, drug pa brez službe postopal. To terjanje je pravično. — Kér je za c. k. vojaško priprégo (Militär-Fuhrwesen) voznikov zmanjkalo, je dal gosp. minister vojništva vošilo na znanje, de naj bi se povsod prosto voljci (Freiwilligen) nabirali, ki hočejo za čas

vojske za vojaške voznike v cesarsko službo stopiti. Oni morajo voziti in konje opravljati znati; dobijo koj pri asentiranji 5 gold., sicer pa zraven kruha vsaki dan 8 krajc. plačila, i. t. d.

Novičar iz mnogih krajev.

Novičar poslednjiga tedna nima svojim bravcam nič kaj posebnih prigodb povedati. Iz Ogerskiga še ni bilo nič od poglavne vojske slišati. De je feldzeugmeister Haynau vojskovodja naše avstrijske armade na Ogerskim, smo že povedali; rusovske armade vojskovodja pa je rusovski feldmaršal Paskewicz, ki je razglas poslal Ogerskimu ljudstvu, v katerim ga opomína, de naj se verne nazaj k svojimu postavnimu kralju, in de rusovska armada ni prišla na Ogersko kot sovražnik, ampak le na poklic avstrijskiga cesarja, Ogerskiga praviga kralja. V Prešpurku so napravili avstrijski oficirji veselico na čast Rusovskim oficirjem, pri kateri so se pobratili. Naš Cesar so feldzeugmeistru Haynavu pridružili barona Geringerja, katerimu so izročili vse opravila, ki niso vojaške. — Benetke se še niso podvérgle. — Prava politiška zastavica (Räthsel) je Francozka armada, ktera pred Rimam stoji, ktere nihče vganiti ne more; še sami Rimci práv ne vedó: ali so Francozje njih prijatli ali sovražniki; tako čudno se obnašajo. Smešno je slišati, čeravno je francozki poslanec Lesseps Rim zapustil in se v francozko ležiše (loger) podal, je vunder unidan Rimsko vladarstvo med francozko armado tobaka in cigar razdeliti dalo! — Naša armada se pomikuje v dveh verstah proti Rimu; ena 11000 mož močna pod generalam Wimpfen gré od Jankina (Ancona), druga 18000 mož močna od Livorne proti Rimu. — Na Nemškem je še zmirej zmešnjava čez zmešnjavo. En kos Frankobrodskiga zbora (levíca) se je že preselil v mesto Stuttgart na Virtsenberškim in če tukaj nemški zbor podalševati; drugi kos (desnica) pa je ostal v Frankobrodu in je razglasil: de v Frankobrodu je pravo mesto nemškiga zbora, in nikjer drugod. Ne vé se, kaj bo iz te zmešnjave. Nadvodja Janez je še zmirej v Frankobrodu in neče po nobeni ceni samimu Prajsovski kralju izročiti vikši nemške oblasti. — Cesar Ferdinand se práv dobro počutijo v Inspruku na Tiroljskim, kamor so se pretečeni teden iz Prage preselili. — Procesja sv. rešnjiga telesa na Dunaji je bila, kakor je poslednji Novičar oznanil, zares práv slovesna: Cesar, nar vikši gospôda in vsi škofje so jo spremili; samo topi (kanoni) niso nič pókali, zató kér je Dunaj še zmirej v obséji. — Zbor škofov je dokončan. Zdej bomo vunder kmalo kaj slišali, kaj je bilo v njem sklenjeno. Teržaški škof je prišel že v nedeljo v Ljubljano, in se je koj v pondeljnik zjutrej podal v Terst. Ljubljanski knez in škof bo mende še le konec tega tedna nazaj prišel.

Dopis slovenskimu društvu.

Zastran prošnje v 22. listu Novic, de bi hotel kak rodoljub vse tečaje Novic pregledati, in vse dobre, pa menj znane besede izpisati, in jih slovenskimu društvu za besednik poslati, dam častitimu društvu na znanje, de sim pripravljen, se tega dela lotiti, in tečaje Novic, razun perviga, kteriga nimam, pregledati, zató, kér sim bil že enkrat to delce začel, potem pa zavolj družih opravil zopet popustil; ga bom pa pri tej priloznosti dokončal.

A. Skerjanc, kaplan v Kapli.
Lepa hvala Vam visoko častitljivi gospod! za to prijazno oznanilo, s tem pristavkam, de bi Vam radi prvi tečaj posodili, ako bi blogovolili tudi tega pregledati.

Ravno smo dobili tudi od čast. gosp. Franceta Židana, bogoslovca iz Gorice, izpisek nekterih besedi iz 3. tečaje Drobinc, za ktere se zahvalimo in za izpisek še 4. tečaja prosimo.

Odbor slov. društva.

Današnjimu listu je pridjan 23. dokladni list.